

Ελλάς

DE NAAM

De officiële naam van Griekenland is niet, nou ja, Griekenland, maar de Helleense Republiek (Elliniki Dimokratia). Om preciezer te zijn: de

Tweede Helleense Republiek. 'Helleens' is afgeleid van Helas, de naam die sinds de Oudheid wordt gebruikt voor het gebied.

DE VLAG

Het kruis op de Griekse vlag symboliseert het Grieks-orthodoxe geloof. De negen strepen in de vlag zouden staan voor negen lettergrepen die samen de zinsnede *Vrijheid of dood* vormen.

EILANDEN

Griekenland bestaat uit zo'n tweeduizend eilanden (waarvan 227 bewoond).

FIJNE BAKERMAT

Hoezo bakermat van de democratie? Tot op heden kent het land geen formele scheiding van kerk en staat. De orthodoxe kerk is de officiële staatskerk.

De man die het referendum organiseert

Volksraadpleging In Thessaloniki zijn de voorbereidingen voor het referendum morgen in volle gang. **Er zijn 253.881 stembiljetten nodig.** Hoe organiseer je in een week een referendum in de tweede stad van Griekenland?

TOM VENNINK

THESSALONIKI. Thomas Psaras was helemaal niet van plan om drie glazen whisky te drinken vlak voor het slapengaan. Meestal blijft het bij een bodempje, dat ligt lekker. Maar toen de secretaris-generaal van Thessaloniki vrijdagavond op tv zag dat de premier een referendum afkondigde, schonk hij zich nog eens bij.

Hoe moest hij in vredesnaam binnen een week een referendum organiseren in de tweede stad van Griekenland?

Nog twee dagen te gaan en Thomas Psaras is uitgeput. Zijn ogen staan dof. Met een sigaret in zijn mondhoek plakt hij een A4'tje met nummers op een doorzichtige, plastic doos. Daar moeten zondag de stembiljetten in.

Psaras, begin vijftig, heeft 385 dozen en 770 blauwe stemgordijnen verzameld in een loods. In iedere doos ligt een blauwe pen met een touwtje, een stempel met het nationale embleem en een lijst met telefoonnummers. Op de buitenkant zitten krasjes van vorige stembusgangen. Die gingen ook over Europa. Ze hebben geen oplossing opgeleverd.

Voor veel Grieken zijn de consequenties van een 'ja' of 'nee' op zondag onduidelijk. Sommigen denken dat een tegenstem betekent dat Griekenland uit de euro stapt. Anderen denken dat er dan een gunstiger akkoord komt met 'Europa'.

En wat als het 'ja' wordt? Stapt de regering dan op? Zijn de problemen met de betalingsachterstanden dan voorbij? Voor hoe lang?

Niemand begrijpt de vraag

„We hebben zoveel verkiezingen in Griekenland.“ Psaras schudt zijn hoofd. „Ik word er verschrikkelijk moe van.“

Het gaat hem overigens wel lukken:

alles op tijd gereed krijgen. Met de hulp van 670 mensen kunnen de inwoners van Thessaloniki zondag op 385 plekken voor of tegen een voorstel van ECB, IMF en Eurogroep stemmen. Die 670 mensen krijgen volgens de wet een vergoeding van 70 euro. Maar Psaras, de hoogste ambtenaar van de stad, gelooft niet dat de vergoedingen overgemaakt worden. „Dat geloven de mensen zelf ook niet meer.“

Een kilometer of tien van de loods, bij de gouverneur van de regio Centraal-Macedonië waaronder Thessaloniki valt,

De medewerkers van het stembureau hebben recht op 70 euro. Niemand die gelooft dat het geld wordt overgemaakt.

zijn de stembiljetten net afgeleverd door een vrachtwagen. Ruim een miljoen zijn het er. Daarvan moeten er 253.881 naar de gemeente Thessaloniki.

In een kelder onder het regionale bestuurscentrum verdelen vijftientwintig mensen de duizenden stapels stembiljetten over karren. Bovenaan de biljetten staat eerst het vakje 'nee', dan 'ja'.

Niemand van de sorteerders begrijpt precies wat er in de vraag (van 72 woorden) staat. Want niemand heeft de documenten gelezen waartegen de Grieken ja of nee moeten zeggen: de documenten *Reforms for the completion of the current programme and beyond* (13 pagina's) en *Preliminary debt sustainability analysis for Greece* (2 pagina's) - de Griekse regering heeft een vertaling van 34 pagina's online gezet, inclusief een tabel met *re-financing*

rates.

„Ik vrees dat mensen de vraag van het referendum niet begrijpen“, zegt vicegouverneur Voula Patoulidou een paar verdiepingen boven de kelder. Zij is verantwoordelijk voor de uitvoering van het referendum in de regio - naast Centraal-Macedonië zijn er nog twaalf regio's in Griekenland. „De media terroriseren de mensen met meningen, terwijl niemand begrijpt waarover het referendum precies gaat.“

Patoulidou wil niet ingaan op de vraag waarover de Grieken zondag nou eigenlijk stemmen.

De Griekse volksraadpleging voldoet niet aan internationale standaarden, zei de secretaris-generaal van de Raad van Europa eerder deze week tegen persbureau AP. De vraag is te onduidelijk. De tijd om erover te discussiëren is te kort. En internationale waarnemers zijn er ook niet.

Intussen brengen Thomas Psaras en zijn mensen zaterdagochtend hun stemmaterialen naar scholen in Thessaloniki. Dan moet alles klaar zijn. Zondagochtend vroeg komen daartoe aangestelde juristen onder politiebegeleiding met de stembiljetten.

In ieder lokaal zal een commissie van een jurist en zeven willekeurig geselecteerde burgers toezicht houden op de stemming. Van de zeven burgers kwamen er tijdens de vorige verkiezingen overigens maar drie of vier opdagen bij de meeste lokalen.

De uitslag zal er snel zijn. Want dit keer geen lange stemlijsten met verschillende partijen, maar een simpel ja of nee. Dat is zo geteld.

Maandagochtend haalt Thomas Psaras de 385 dozen en 770 gordijnen weer op. Terug naar de loods, en dan de berging in, tot de volgende stembusgang.

HIER STEMMEN DE GRIEKEN OVER

Morgen gaan de Grieken naar de stembus om zich uit te spreken over een voorstel van IMF, ECB en Eurogroep. In dat voorstel worden hervormingen van Griekenland geëist, zodat het land in staat is zijn schulden af te lossen. Dit zijn de belangrijkste maatregelen:

- een btw-verhoging.
- andere fiscale maatregelen, zoals verhoging van de vennootschapsbelasting en vermogensbelasting.
- een verhoging van de pensioenleeftijd naar 67 jaar.
- minder ambtenaren, die minder verdienen.
- belastingontduiking aanpakken.
- privatisering van genationaliseerde banken, en van regionale vliegvelden, havens en het spoorbedrijf.

ALS DE GRIEKEN ZONDAG JA STEMMEN...

... dan zal de huidige Griekse regering, die het 'nee'-kamp aanvoerde, waarschijnlijk aftreden - geheel of gedeeltelijk. Minister van Financiën Varoufakis heeft zijn vertrek al aangekondigd bij een 'ja', maar premier Tsipras niet. Denkbaar is dat het gematigde deel van het kabinet doorregeert, in een regering van 'nationale eenheid' samen met de centrum-rechtse oppositie die campagne heeft gevoerd voor een 'ja'.

Welk kabinet dan ook moet acuut praten met de schuldeisers (eurolanden, Internationaal Monetair Fonds en Europese Centrale Bank) over noodsteun van de Griekse staat en over heropening van de banken.

Nieuwe politieke onderhandelingen kunnen een signaal zijn voor de ECB om de limiet voor noodsteun aan Griekse banken (nu bevroren op 89 miljard euro) weer wat op te hogen. De banken kunnen dan weer open.

Als er een deal komt over korte termijnfinanciering, zal de aandacht snel verschuiven naar de problemen op de langere termijn.

Het IMF drong er vrijdag op aan dat de eurolanden een nieuw hulppakket moeten afspreken. Maar ook daarvoor zal opnieuw moeten worden onderhandeld met de Grieken over de voorwaarden. En zo'n hulppakket moet door nationale parlementen in de eurolanden worden goedgekeurd

Yanna (28) is secretaresse in Athene. Ze heeft zo'n 3.000 euro thuis verstopt, bang dat de banken klappen en ze haar geld kwijt raakt. FOTO NIKOS PILOS

EN ALS DE GRIEKEN ZONDAG NEE STEMMEN...

... dan is het onwaarschijnlijk dat meteen de 'Grexit' begint, de Griekse uitreding uit de eurozone. Tenzij premier Tsipras - dan de winnaar van het referendum - meteen de conclusie trekt dat dit de enige optie is die rest. In de aanloop naar het referendum heeft Tsipras gezegd dat hij, na een 'nee', juist verder zou onderhandelen. De sleutelvraag is of de eurolanden hiertoe bereid zijn.

Grexit, terwijl Frankrijk, waar grote sympathie bestaat voor de huidige Griekse regering, zal aandringen op een laatste poging om de Grieken in de euro te houden. Cruciaal is de rol van de ECB. Een 'nee' kan door het ECB-bestuur worden geïnterpreteerd als signaal dat een politieke oplossing buiten bereik is. Dan kan de ECB de noodsteun aan Griekse banken terugschroeven of intrekken. Het risico is chaos: Griekse banken kunnen dan omvallen.

Hoe dan ook zullen de banken bij een 'nee' niet snel weer open kunnen, want de ECB zal dan geen extra noodsteun verlenen. Er kunnen dan grote problemen ontstaan in het dagelijks leven. De Griekse economie reddt de misschien afgelopen week even zonder pinautomaten, maar heel lang zal dit niet duren. Dan kan er ook sociale onrust ontstaan, mogelijk zelfs vluchtelingenstromen.

MARK BEUNDERMAN

Konstantinos Kzervas (49)

Is: gemeenteraadslid
Stem: *nai* (ja)

„Ik ben in die kerk daar gedoopt, mooi is die hè? Op dit plein heb ik altijd gespeeld als kind. Nu sta ik hier om te vechten voor dit land. Al vijf jaar heb ik het gevoel in een surreële wereld te leven. Als er zondag 'nee' wordt gestemd, moet ik hier weg. Dan wil ik hier niet meer wonen. En kan ik hier niet meer wonen. Er zijn nauwelijks kansen in dit land. Als we niet dichtbij Europa blijven, zullen er nog minder kansen zijn. Nog minder banen. Dit is een referendum over iets gigantisch. We hebben generaties lang samen met Europa iets opgebouwd. 'Nee' is een stem om dit alles te verlaten. Dat wil ik niet. We moeten volhouden.“

Boodschap aan Nederland: „Ik hoop dat Nederland ook wil dat Griekenland bij Europa blijft.“

Sakis Kazakis (42)

Is: eigenaar familiebedrijf dat in voedsel handelt
Stem: *nai* (ja)

„Erger kan het niet worden, dus laten we Europa nu maar wegstemmen, zeggen de neestemmers tegen mij. Maar luister, het kan veel erger. We zitten diep in de kelder, dat is zo, maar het is wel de kelder van het mooiste gebouw ter wereld. Vrijheid, vrij verkeer van ideeën, van kansen - dat kan je niet zomaar achter je laten. Alleen met Europa kunnen we de crisis uitkomen en het land weer ontwikkelen. Nu wordt er hier een coup gepleegd tegen de democratie. Niemand snapt precies wat de vraag is van het referendum. Het is een tactiek van de regering om mensen nee te laten stemmen. De regering maakt er gebruik van dat de mensen moe zijn. Ze spelen in op emotie, niet op wijsheid.“

Boodschap aan Nederland: „Laat ons alsjeblift niet alleen. Verlaat het Griekse volk niet. Wij zijn niet zoals de regering.“